

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2023. gada 20. decembrī
(OR. en)

16270/23

Starpiestāžu lieta:
2023/0445(NLE)

ENER 668
CLIMA 620
CONSOM 454
TRANS 561
AGRI 777
IND 658
ENV 1434
COMPET 1213
FORETS 204

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats: PADOMES REGULA, ar kuru groza Regulu (ES) 2022/2577, ar ko nosaka satvaru atjaunīgās enerģijas apguves paātrināšanai

PADOMES REGULA (ES) .../...

(... gada ...),

**ar kuru groza Regulu (ES) 2022/2577,
ar ko nosaka satvaru atjaunīgās enerģijas apguves paātrināšanai**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 122. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Padomes Regula (ES) 2022/2577¹ ievieš steidzamus un mērķtiecīgus pasākumus nolūkā paātrināt atjaunīgo energoresursu apguves tempu. Atjaunīgās enerģijas apguve Savienībā var palīdzēt ievērojami mazināt enerģētiskās krīzes ietekmi, stiprinot Savienības piegādes drošību, samazinot cenu svārstības tirgū un pazeminot enerģijas cenas. Tā kā ilgstošas un sarežģītas atļauju piešķiršanas procedūras bija galvenais šķērslis, kas kavēja investīciju ātrumu un mērogu atjaunīgajos energoresursos un saistītajā infrastruktūrā, Regulas (ES) 2022/2577 mērķis bija ieviest steidzamus un mērķtiecīgus papildu pasākumus, lai nekavējoties paātrinātu dažas atļauju piešķiršanas procedūras, kas piemērojamas tādām konkrētām atjaunīgās enerģijas tehnoloģijām un projektu veidiem, kuriem ir vislielākais ātras izvēršanas potenciāls, lai mazinātu enerģētiskās krīzes sekas. Regula (ES) 2022/2577 būs piemērojama līdz 2024. gada 30. jūnijam.

¹ Padomes Regula (ES) 2022/2577 (2022. gada 22. decembris), ar ko nosaka satvaru atjaunīgās enerģijas apguves paātrināšanai (OV L 335, 29.12.2022., 36. lpp.).

- (2) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/2413¹, ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2018/2001², stājās spēkā 2023. gada 20. novembrī, ieviešot izmaiņas tiesiskajā regulējumā, kas reglamentē atjaunīgo enerģiju līdz 2030. gadam un pēc tam, tostarp noteikumus, kas racionalizē atļauju piešķiršanas procedūras, ko piemēro atjaunīgās enerģijas projektiem. Daži no pasākumiem, ko ievieša Regula (ES) 2022/2577, ar Direktīvu (ES) 2023/2413 tika iekļauti Direktīvā (ES) 2018/2001. Tomēr Direktīva (ES) 2023/2413 neatspoguļoja dažus no Regulā (ES) 2022/2577 ietvertajiem ārkārtas pasākumiem, tādējādi ierobežojot minēto pasākumu ārkārtas un pagaidu raksturu. Tā vietā minētā direktīva ievieša stabilu un ilgtermiņa pastāvīgu režīmu atļauju piešķiršanas procedūru paātrināšanai, kas nosaka īpašus posmus un procedūras, kuriem nepieciešams ilgāks īstenošanas laiks. Dalībvalstīm ir pienākums Direktīvu (ES) 2023/2413 transponēt savos valsts tiesību aktos līdz 2025. gada 21. maijam, izņemot dažus noteikumus par atļauju piešķiršanas procedūrām, kam ir agrāks transponēšanas datums, proti, 2024. gada 1. jūlijs jeb tūlīt pēc Regulas (ES) 2022/2577 spēkā esamības termiņa beigu dienas. Pēc Direktīvas (ES) 2023/2413 transponēšanas atjaunīgās enerģijas projekti gūs labumu no noteikumiem, kas ieviesti ar minēto direktīvu, lai racionalizētu atļauju piešķiršanas procedūras.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/2413 (2023. gada 18. oktobris), ar ko attiecībā uz atjaunīgo energoresursu enerģijas izmantošanas veicināšanu groza Direktīvu (ES) 2018/2001, Regulu (ES) 2018/1999 un Direktīvu 98/70/EK un atceļ Padomes Direktīvu (ES) 2015/652 (OV L, 2023/2413, 31.10.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2023/2413/oj>).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (pārstrādāta redakcija) (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

- (3) Saskaņā ar Regulu (ES) 2022/2577 Komisijai līdz 2023. gada 31. decembrim veica minētās regulas pārskatīšanu, ņemot vērā norises piegādes drošības un enerģijas cenu jomā un vajadzību vēl vairāk paātrināt atjaunīgās enerģijas apguvi, un iesniedza Padomei ziņojumu par minētās pārskatīšanas galvenajiem konstatējumiem. Pamatojoties uz minēto pārskatīšanu, Komisija ir ierosinājusi pagarināt darbības termiņu dažiem minētās regulas noteikumiem.
- (4) Savā 2023. gada 28. novembra ziņojumā par Padomes Regulas (ES) 2022/2577 (2022. gada 22. decembris), ar ko nosaka satvaru atjaunīgās enerģijas apguves paātrināšanai, pārskatīšanu Komisija konstatēja, ka ir izpildīti nosacījumi Regulas (ES) 2022/2577 spēkā esamības pagarināšanai, un ierosināja pagarināt atsevišķus pasākumus, kam ir vislielākais atjaunīgo energoresursu apguves paātrināšanas potenciāls un kas atšķiras no pasākumiem, kuri iekļauti Direktīvā (ES) 2018/2001, un kas varētu ievērojami paātrināt atjaunīgās enerģijas un saistīto tīkla infrastruktūras projektu atļauju piešķiršanas procesu vai kam ir ievērojams šādas paātrināšanas potenciāls. Tika ņemts vērā tas, ka Direktīva (ES) 2023/2413 ieviesa dažus noteikumus, kas racionalizē atļauju piešķiršanas procedūras, ko piemēro atjaunīgās enerģijas projektiem, tostarp noteikumus par tādiem pašiem vai līdzīgiem jautājumiem kā tie, uz kuriem attiecas Regula (ES) 2022/2577. Tika ņemts vērā arī tas, ka Direktīvas (ES) 2023/2413 ieviestie atļauju piešķiršanas noteikumi, izņemot tos, kas saistīti ar paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijām saskaņā ar minētās direktīvas 15.c un 16.a pantu, ir jātransponē līdz 2024. gada 1. jūlijam jeb tūlīt pēc Regulas (ES) 2022/2577 spēkā esamības termiņa beigu dienas.

- (5) Kopš Regulas (ES) 2022/2577 stāšanās spēkā elektroenerģijas tirgus sagatavotības līmenis un Savienības piegādes drošība ir uzlabojušies. Tomēr Savienības energoapgādes drošības jomā joprojām pastāv nopietni riski. Globālā situācija gāzes tirgū joprojām ir ļoti saspringta. Gāzes cenas joprojām ir ievērojami augstākas nekā pirms krīzes, un tas neizbēgami ietekmē Savienības iedzīvotāju pirktspēju un Savienības uzņēmumu konkurētspēju. To vēl vairāk saasina liels tirgus svārstīgums, ko cita starpā izraisa saspringtie ģeopolitiskie apstākļi. Nesenās ievērojamās cenu svārstības 2023. gada vasarā un rudenī, kad cenas dažu nedēļu laikā kāpa par vairāk nekā 50 %, ko izraisīja tādi notikumi kā streiks Austrālijas sašķidrinātās dabasgāzes (*LNG*) iekārtās, Tuvo Austrumu krīze vai Baltijas starpsavienojuma traucējumi, liecina, ka tirgi joprojām ir vāri un neaizsargāti pat salīdzinoši nelielu pieprasījuma un piedāvājuma satricinājumu priekšā. Šādos apstākļos bažas par nepietiekamību, ko rada pat atsevišķs notikums, var izraisīt negatīvu sistēmisku reakciju visā Savienībā, nopietni ietekmējot enerģijas cenas. Turklāt, tā kā Krievijas cauruļvadu gāzes imports pēdējā gada laikā ir būtiski samazinājies, gāzes piegāžu pieejamība Savienībai ir ievērojami mazāka salīdzinājumā ar apstākļiem pirms krīzes. Ņemot vērā pašreizējo cauruļvadu gāzes importa līmeni, ir paredzams, ka Savienība saņems aptuveni 20 miljardus kubikmetru (mljrd. m³) Krievijas gāzes, kas ir par aptuveni 110 mljrd. m³ mazāk nekā 2021. gadā. Tāpēc joprojām pastāv nopietns risks, ka Savienībā varētu rasties gāzes deficīts.

- (6) Pasaules gāzes tirgi joprojām ir ļoti saspringti, un ir paredzams, ka šāda situācija tajos saglabāsies vēl kādu laiku. Kā savā 2023. gada Vidēja termiņa ziņojumā par gāzi norādījusi Starptautiskā Enerģētikas aģentūra (*IEA*), globālās *LNG* piegādes 2022. un 2023. gadā pieauga tikai nedaudz (attiecīgi par 4 % un 3 %). Savā 2023. gada Pasaules enerģijas pārskatā *IEA* prognozē, ka tirgus līdzsvars tuvākajā nākotnē joprojām būs nestabils, pat ja no 2025. gada kļūs pieejamas jaunas *LNG* jaudas.
- (7) Šādas nopietnās grūtības saasina vairāki papildu riski, tostarp *LNG* pieprasījuma atjaunošanās Āzijā, kas varētu samazināt gāzes pieejamību pasaules gāzes tirgū, auksta ziema, kas varētu palielināt pieprasījumu pēc gāzes līdz 30 mljrd. m³, ekstremāli laikapstākļi, kas var ietekmēt hidroenerģijas uzkrāšanu un kodolenerģijas ražošanu zema ūdens līmeņa dēļ, kā dēļ pieaugtu pieprasījums pēc gāzes elektroenerģijas ražošanai, citi kritiskās infrastruktūras traucējumi, piemēram, *Nord Stream* cauruļvadu sabotāža 2022. gada septembrī vai Baltijas starpsavienojuma cauruļvada bojājumi 2023. gada oktobrī, un ģeopolitiskās vides pasliktināšanās, jo īpaši valstīs un reģionos, kas ir būtiski Savienības energoapgādes drošībai, piemēram, Ukrainā, Azerbaidžānā un Tuvajos Austrumos.

- (8) Ņemot vērā pašreizējo saspringto piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvaru, pat nelieliem enerģijas piegādes traucējumiem var būt ievērojama ietekme uz gāzes un elektroenerģijas cenām, un tie var radīt nopietnu un ilgstošu kaitējumu Eiropas ekonomikai, ietekmējot tās konkurētspēju un arī nodarot ilgstošu kaitējumu Savienības iedzīvotājus. Tādēļ pašreizējā situācija visu Savienību pakļauj enerģijas deficīta un augstu enerģijas cenu riskam.
- (9) Paātrinātai atjaunīgās enerģijas apguvei ir bijusi būtiska nozīme Savienības stratēģijā enerģētiskās krīzes risināšanai, un tā ir bijusi svarīga piegādes drošības palielināšanā un patērētāju aizsardzībā pret cenu svārstībām, samazinot Savienības kopējo gāzes pieprasījumu. Savā 2023. gada jūnija aktualizētajā publikācijā par atjaunīgās enerģijas tirgu “Cik daudz naudas Eiropas patērētāji ietaupa, izmantojot atjaunīgos energoresursus?” *IEA* lēsa, ka bez papildu uzstādītajām atjaunīgo energoresursus jaudām 2022. gadā elektroenerģijas vidējās vairumtirdzniecības cenas visos Eiropas tirgos būtu bijušas par 8 % augstākas. 2022. gadā lielāka elektroenerģijas ražošana no atjaunīgajiem energoresursiem aizstāja aptuveni 107 TWh fosilās elektroenerģijas ražošanas, kas atbilst aptuveni 10 mljrd. m³ gāzes un kas ļāva aplēst, ka šādi tika ietaupīti vairāk nekā 10 miljardi EUR.

- (10) Lai gan Regula (ES) 2022/2577 ir bijusi spēkā uz ierobežotu laikposmu, Komisijas ziņojums liecina, ka tā ir palīdzējusi paātrināt atjaunīgo energoresursu izmantošanas tempu Savienībā, jo īpaši racionalizējot procedūras, ko piemēro konkrētiem atļauju piešķiršanas procesiem, un palielinot politisko izpratni par to, cik svarīgi ir paātrināt atjaunīgās enerģijas atļauju piešķiršanas procesu. Lai gan lielākā daļa minētās regulas ietekmes būs redzama turpmākajos mēnešos, sākotnējie pieejamie dati par atjaunīgās enerģijas ražošanu, apguvi un atļauju piešķiršanas procesu un saistītajiem infrastruktūras projektiem laikposmā pēc Regulas (ES) 2022/2577 stāšanās spēkā liecina par procesu paātrināšanos vismaz dažās dalībvalstīs. Saskaņā ar *Eurostat* datiem 2023. gada pirmajā pusē atjaunīgās enerģijas ražošana Savienībā bija rekordaugstā līmenī, aizstājot vēl vairāk gāzes apjomus. Komisijas ziņojumā ir arī uzsvērtas pozitīvas norises sakarā ar atjaunīgās enerģijas apguves palielināšanos mēnešos pēc Regulas (ES) 2022/2577 stāšanās spēkā. Saskaņā ar sākotnējiem nozares datiem 2023. gada trijos ceturkšņos Savienībā ir uzstādītas lielākas saules fotoelementu jaudas nekā visā 2022. gadā. Vairākās dalībvalstīs ievērojami palielinājās arī vējturbīnu jauda. Pieejamie dati, kas apkopoti Komisijas ziņojumā, arī liecina, ka kopš Regulas (ES) 2022/2577 stāšanās spēkā vairākās dalībvalstīs atjaunīgās enerģijas projektiem izsniegto atļauju apjoma pieaugums ir izsakāms ar divciparu skaitli. Turklāt vismaz vienā dalībvalstī paātrinātas atļauju piešķiršanas procesa priekšrocības gūst arī energotīkla projekti, kas ir svarīgi atjaunīgo energoresursu plašākai izplatībai un kas kopumā pārsniedz 2 000 km.

- (11) Ņemot vērā to, ka joprojām pastāv riski attiecībā uz energoapgādi un cenām, arī laikposmā pēc 2024. gada jūnija beigām joprojām būs nepieciešams ātrāks atjaunīgās enerģijas projektu izvēšanas temps, lai pakāpeniski pilnībā pārtrauktu importēt gāzi no Krievijas. Nav šaubu, ka lielāks atjaunīgās enerģijas īpatsvars vēl vairāk stiprinātu Savienības noturību. Turklāt, jo ātrāk tiks izvēsti atjaunīgie energoresursi, jo lielāka būtu pozitīvā ietekme uz Savienības noturību, energoapgādes drošību, enerģijas cenām un neatkarību no Krievijas fosilā kurināmā.

- (12) Ņemot vērā steidzamo un joprojām nestabilo situāciju enerģētikas jomā, ar ko saskaras Savienība, ir jāpagarina konkrētu Regulas (ES) 2022/2577 noteikumu piemērošana, proti, to noteikumu piemērošana, kuriem ir bijis vislielākais potenciāls tūlītējai atjaunīgo energoresursu apguves paātrināšanai un kuri atšķiras no Direktīvā (ES) 2018/2001 iekļautajiem pasākumiem, tādējādi nodrošinot, ka Regulas (ES) 2022/2577 piemērošanas pagarināšana nedublē minēto direktīvu. Turklāt minētie pasākumi ietver pienācīgus aizsardzības pasākumus īpašu nosacījumu veidā to piemērošanai, lai nodrošinātu vides aizsardzību. Direktīvā (ES) 2018/2001 iekļautos pasākumus piemēro paralēli šai regulai, papildinot to ar papildu ārkārtas pasākumiem uz ierobežotu laiku. Regulas (ES) 2022/2577 piemērošanas nepagarināšana radītu risku, ka varētu palēnināties atļauju piešķiršanas un atjaunīgo energoresursu un ar tiem saistītās infrastruktūras izvēršanas temps, jo īpaši dalībvalstīs, kuras ir plaši izmantojušas minēto regulu. Piemēram, saskaņā ar Vācijas sniegto informāciju varētu aizkavēties aptuveni 41 GW sauszemes vēja enerģijas iekārtu uzstādīšana, un tā varētu prasīt aptuveni divus gadus ilgāk vai dažos gadījumos pat tikt apturēta pavisam, ja Regulas (ES) 2022/2577 piemērošana netiks pagarināta, jo īpaši attiecībā uz atļauju piešķiršanas paātrināšanu atjaunīgās enerģijas projektiem un saistītai tīkla infrastruktūrai, kas vajadzīga, lai atjaunīgo enerģiju integrētu elektroenerģijas sistēmā. Samazinātos arī atļauju piešķiršanas procesa ātrums vairākiem plānotiem lieliem pārvades tīkla projektiem, kuru kopējais garums ir tūkstoši kilometru, un tiek lēsts, ka aizkavēšanās varētu ilgt no viena līdz trim gadiem.

- (13) Viens no pagaidu pasākumiem, ko ieviesa Regula (ES) 2022/2577 un kam ir bijusi pozitīva ietekme, un kam ir ievērojams potenciāls nākotnē paātrināt atjaunīgo resursu apguvi, ir tādas vienkāršas prezumpcijas ieviešana 3. panta 1. punktā, ka atjaunīgās enerģijas projekti ir sevišķi svarīgu sabiedrības interešu projekti un kalpo sabiedrības veselībai un drošībai, tāpēc tiem var piemērot īpašas atkāpes, kas paredzētas attiecīgajos Savienības vides tiesību aktos, izņemot gadījumus, kad ir skaidri pierādījumi, ka šādiem projektiem ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz vidi, ko nevar mazināt vai kompensēt. Direktīva (ES) 2018/2001 ar tās 16.f pantu ieviesa vienkāršu prezumpciju, ka atjaunīgās enerģijas projekti ir sevišķi svarīgi sabiedrības interesēm un kalpo sabiedrības veselībai un drošībai, un formulējums ir gandrīz identisks Regulas (ES) 2022/2577 3. panta 1. punkta formulējumam. Tāpēc Regulas (ES) 2022/2577 3. panta 1. punkta piemērošana nav jāpagarina, jo šāda vienkārša prezumpcija tiks piemērota saskaņā ar Direktīvas (ES) 2018/2001 16.f pantu.

- (14) Tomēr Regulas (ES) 2022/2577 3. panta 2. punkts prasa priekšroku dot projektiem, kas atzīti par sevišķi svarīgiem sabiedrības interesēm, ikreiz, kad konkrētajā gadījumā ir nepieciešams līdzsvarot tiesiskās intereses un kad minētie projekti ievieš papildu kompensācijas prasības sugu aizsardzībai. Direktīvā (ES) 2018/2001 nav iekļauts tāds pats noteikums. Regulas (ES) 2022/2577 3. panta 2. punkta pirmais teikums pašreizējā steidzamajā un joprojām nestabilajā enerģētikas situācijā enerģijas tirgū, ar kuru saskaras Savienība, potenciāli var vēl vairāk paātrināt atjaunīgās enerģijas projektus, jo tajā ir noteikts, ka dalībvalstīm minētie atjaunīgās enerģijas projekti ir jāveicina, piešķirot tiem prioritāti, kad tiek aplūkotas dažādas konfliktējošas intereses, kas nav saistītas ar vides jautājumiem, saistībā ar dalībvalstu plānošanu un atļauju piešķiršanas procesu. Komisijas ziņojums liecina par Regulas (ES) 2022/2577 3. panta 2. punkta pirmā teikuma vērtīgumu, jo tas atzīst atjaunīgās enerģijas apguves relatīvo svarīgumu pašreizējā sarežģītajā enerģētikas kontekstā, pārsniedzot to atkāpju konkrētos mērķus, kas paredzētas Regulas (ES) 2022/2577 3. panta 1. punktā minētajās direktīvās. Ņemot vērā īpaši smago situāciju enerģijas piegādē, ar kuru Savienība pašlaik saskaras, ir lietderīgi pagarināt Regulas (ES) 2022/2577 3. panta 2. punkta piemērošanu, lai pienācīgi atzītu atjaunīgās enerģijas staciju izšķirošo nozīmi cīņā pret klimata pārmaiņām un piesārņojumu, enerģijas cenu samazināšanā, Savienības atkarības no fosilā kurināmā mazināšanā un Savienības piegādes drošības nodrošināšanā saistībā ar juridisko interešu līdzsvarošanu, ko veic atļaujas piešķirošās iestādes vai valstu tiesas. Vienlaikus ir arī lietderīgi nodrošināt vides aizsardzību, proti, ka saistībā ar projektiem, kas atzīti par sevišķi svarīgiem sabiedrības interesēm, tiek pieņemti attiecīgi sugu saglabāšanas pasākumi, kuru pamatā ir pietiekami finanšu resursi.

- (15) Kā liecina Komisijas ziņojums, pastāv problēmas saistībā ar cita nosacījuma piemērošanu, lai piemērotu īpašas atkāpes, kas paredzētas Savienības vides tiesību aktos, proti, prasība attiecībā uz citu alternatīvu risinājumu trūkumu. Šādas problēmas ierobežo vienkāršās prezumpcijas, ka atjaunīgās enerģijas projekti, to pieslēgšana tīklam, saistītais tīkls pats par sevi un uzkrāšanas aktīvi ir sevišķi svarīgu sabiedrības interešu projekti, praktisko lietderību, jo ir grūti pierādīt, ka projektu nevar īstenot citur, ja jāņem vērā visas valsts teritorija, un vēl grūtāk, ja jāņem vērā arī citas atjaunīgās enerģijas tehnoloģijas. Tāpēc, lai paātrinātu atjaunīgo energoresursu apguvi, to pieslēgšanu tīklam un tīkla infrastruktūras izveidi, kas vajadzīga, lai atjaunīgo enerģiju integrētu elektroenerģijas sistēmā, kas ir viens no galvenajiem mērķiem, kuri atzīti Komisijas 2023. gada 28. novembra paziņojumā “Tīkli: trūkstošais posms – ES rīcības plāns attiecībā uz tīkliem”, ir lietderīgi šīs regulas nolūkos precizēt, kā var izpildīt nosacījumus Savienības vides tiesību aktos paredzēto konkrēto atkāpju piemērošanai attiecībā uz to attiecīgo alternatīvo nosacījumu tvērumu, kuri ir jāņem vērā. Jo īpaši, attiecīgo Savienības vides tiesību aktu nolūkā nepieciešamajos novērtējumos, ko veic katrā gadījumā atsevišķi, lai pārliecinātos, vai ir pieejami apmierinoši alternatīvi risinājumi konkrētajam atjaunīgās enerģijas projektam vai tīkla infrastruktūras projektam, kas nepieciešams, lai atjaunīgo enerģiju integrētu elektroenerģijas sistēmā, ir jāprecizē, ka alternatīvu risinājumu novērtēšanas tvērums var ietvert risinājumus, kas nodrošina tādu pašu mērķu sasniegšanu kā attiecīgais projekts tādā pašā vai līdzīgā laikposmā un bez ievērojami augstākām izmaksām.

Salīdzinot apmierinošu alternatīvu risinājumu laikposmu un izmaksas, dalībvalstīm būtu jāņem vērā nepieciešamība atjaunīgo enerģiju apgūt un tīkla infrastruktūru, kas ir nepieciešama, lai atjaunīgo enerģiju integrētu elektroenerģijas sistēmā, izvērst paātrināti un izmaksefektīvi saskaņā ar prioritātēm, kas noteiktas to integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos un to atjauninājumos, kuri iesniegti, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/1999¹, un paredzamais ātrums minēto prioritāšu īstenošanai. Šāda pagaidu specifikācija ir pamatota, ņemot vērā pašreizējo situāciju enerģijas tirgos, lai veicinātu atjaunīgās enerģijas staciju un ar tām saistītās tīkla infrastruktūras ieviešanu, tādējādi atzīstot to lomu cīņā pret klimata pārmaiņām un piesārņojumu, enerģijas cenu samazināšanā, Savienības atkarības no fosilā kurināmā mazināšanā un Savienības piegādes drošības nodrošināšanā.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

- (16) Piemērojot attiecīgo atkāpi, kas paredzēta Padomes Direktīvā 92/43/EEK¹, dalībvalstis saskaras ar papildu problēmām saistībā ar prasību pieņemt kompensācijas pasākumus attiecībā uz atjaunīgo energoresursu ražošanas staciju vai iekārtu vai saistīto tīkla infrastruktūru, kas vajadzīga, lai atjaunīgo enerģiju integrētu elektroenerģijas sistēmā. Šādas papildu problēmas var izraisīt ievērojamu kavēšanos. Tāpēc, lai paātrinātu šādus projektus, vienlaikus saglabājot augstu vides aizsardzības līmeni, šajā regulā ir lietderīgi precizēt, ka kompensācijas pasākumus var veikt līdztekus projekta īstenošanai, ievērojot stingrus nosacījumus. Šādi nosacījumi, proti, ka ekoloģiskie procesi, kas ir būtiski objekta struktūras un funkciju uzturēšanai, netiek neatgriezeniski ietekmēti pirms kompensācijas pasākumu ieviešanas un ka netiek apdraudēta *Natura 2000* tīkla vispārējā vienotība, nodrošina objekta vides integritātes saglabāšanu un *Natura 2000* teritoriju augsta līmeņa aizsardzību. Šāda pagaidu specifikācija ir pamatota, ņemot vērā pašreizējo situāciju enerģijas tirgos, lai veicinātu atjaunīgo energoresursu ražošanas staciju vai iekārtu un ar tām saistītās tīkla infrastruktūras ieviešanu.

¹ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

- (17) Vēl viens noteikums, kas varētu ievērojami paātrināt atjaunīgo energoresursu apguves tempu, ir Regulas (ES) 2022/2577 5. panta 1. punkts. Minētais pants nosaka, ka maksimālais termiņš esošu atjaunīgās enerģijas elektrostaciju energoatjaunināšanai ir seši mēneši. Esošo atjaunīgās enerģijas elektrostaciju energoatjaunināšanai ir ievērojams potenciāls strauji palielināt atjaunīgās elektroenerģijas ražošanu, tādējādi ļaujot samazināt gāzes patēriņu. Tā dod iespēju turpināt izmantot objektus, kam ir liels atjaunīgās enerģijas potenciāls, kas savukārt samazina vajadzību atjaunīgās enerģijas projektu vajadzībām izraudzīties jaunas vietas. Vēja enerģijas elektrostacijas energoatjaunināšana ar efektīvākām turbīnām parasti ļauj saglabāt esošo jaudu vai to palielināt, vienlaicīgi samazinot turbīnu skaitu, pateicoties tam, ka turbīnas ir lielākas un efektīvākas. Citas priekšrocības, ko sniedz energoatjaunināšana, ir iespēja izmantot esošo tīkla pieslēgumu, lielāka sabiedrības piekrišanas varbūtība un zināšanas par vidisko ietekmi.

- (18) Komisija savā pārskatā saskaņā ar Regulu (ES) 2022/2577 konstatēja, ka ir iespējams vēl vairāk racionalizēt atļauju piešķiršanas procesu, kas piemērojams atjaunīgās enerģijas projektu energoatjaunināšanai, jo īpaši dalībvalstīs, kurās ir lielāks energoatjaunināšanas potenciāls. Direktīva (ES) 2023/2413 šajā sakarā ieviesa vairākus noteikumus Direktīvā (ES) 2018/2001, tostarp atļauju piešķiršanas maksimālos termiņus. Direktīvas (ES) 2018/2001 16.b pants nosaka, ka maksimālais energoatjaunināšanas termiņš atjaunīgās enerģijas projektiem, kas atrodas ārpus paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijām, ir viens gads, savukārt minētās direktīvas 16.a pants nosaka sešu mēnešu termiņu atjaunīgās enerģijas projektiem, kas atrodas paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijās. Ņemot vērā to, ka paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritoriju izraudzīšanās termiņš ir 27 mēneši no Direktīvas (ES) 2018/2001 stāšanās spēkā (proti, paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijas būtu jāizraugās līdz 2026. gada 20. februārim), un pat ja paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijas var izraudzīties agrāk, ir lietderīgi pagarināt Regulas (ES) 2022/2577 5. panta 1. punkta piemērošanu. Šāda pagarināšana ietver mērķtiecīgu grozījumu attiecībā uz Regulas (ES) 2022/2577 5. panta 1. punkta darbības jomu, lai to piemērotu tikai teritorijām, kas noteiktas saskaņā ar Regulas (ES) 2022/2577 6. pantu. Minētās regulas 5. panta 1. punkta piemērošanas pagarināšanai līdz ar tās 6. panta piemērošanu būtu jānodrošina, ka attiecībā uz atjaunīgās enerģijas projektiem, kas atrodas konkrētās teritorijās, kuras dalībvalstis brīvprātīgi noteikušas saskaņā ar Regulu (ES) 2022/2577, nekavējoties tiek piemērots vērienīgs atļauju piešķiršanas termiņš, savukārt uz pārējo teritoriju attiektos Direktīvā (ES) 2018/2001 noteiktie maksimālie atjaunīgās enerģijas projektu energoatjaunināšanas termiņi. Turklāt tas atbilst ar Direktīvu (ES) 2023/2413 ieviestajai diferenciacijai starp paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijām un teritorijām, kurām nav šāda statusa.

- (19) Lai nodrošinātu vides aizsardzību, Regulas (ES) 2022/2577 6. pants ļauj dalībvalstīm konkrētos apstākļos ieviest atbrīvojumus no konkrētiem vidiskas novērtēšanas pienākumiem, kas Savienības vides tiesību aktos noteikti attiecībā uz atjaunīgās enerģijas projektiem un enerģijas uzkrāšanas un elektrotīklu projektiem, kuri vajadzīgi, lai elektroenerģijas sistēmā integrētu atjaunīgo enerģiju. Regulas (ES) 2022/2577 6. panta piemērošana dalībvalstīm ir fakultatīva. Minētais pants sniedz tām efektīvu instrumentu, ar ko paātrināt atjaunīgās enerģijas un saistīto infrastruktūras projektu izvēršanu, nodrošinot rūpīgu līdzsvaru starp nepieciešamību daudz ātrāk apgūt atjaunīgos energoresursus un nepieciešamību nodrošināt vides ziņā jutīgu teritoriju aizsardzību. Kā paskaidrots Komisijas ziņojumā, Regulas (ES) 2022/2577 6. pants ir devis taustāmus pozitīvus rezultātus gan attiecībā uz veiksmīgu atjaunīgās enerģijas un elektrotīkla projektu skaitu, kas tiek izvērsti, gan paātrinājuma potenciālu un atļauju piešķiršanas procesa laika saīsināšanu dalībvalstīs, kuras to ir izmantojušas. Saskaņā ar konstatējumiem Komisijas ziņojumā, kuru pamatā ir dalībvalstu un ieinteresēto personu sniegtās aplēses, atkrastes projektiem šāds paātrinājums varētu būt no vairākiem mēnešiem līdz pat trim gadiem.

- (20) Pamatojoties uz Komisijas ziņojumā apkopotajiem pierādījumiem, šķiet, ka ir nepieciešams pagarināt Regulas (ES) 2022/2577 6. panta piemērošanu, ņemot vērā īpaši saspringto piegādes situāciju enerģijas tirgos, lai nodrošinātu tūlītēju un spēcīgu atjaunīgās enerģijas projektu paātrināšanu. Minētais pants uz ierobežotu laiku var un tam vajadzētu pastāvēt vienlaikus ar Direktīvas (ES) 2018/2001 noteikumiem par paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritoriju noteikšanu un teritoriju tīkla un uzkrāšanas infrastruktūrai, kas vajadzīga atjaunīgās enerģijas integrēšanai elektroenerģijas sistēmā, noteikšanai un nekādā veidā neliedz noteikt šādas teritorijas.

- (21) Direktīva (ES) 2018/2001 dalībvalstīm nosaka pienākumu 27 mēnešu laikā no Direktīvas (ES) 2023/2413 stāšanās spēkā izraudzīties paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijas vienai vai vairākām atjaunīgās enerģijas tehnoloģijām. Pat ja dalībvalstis no Direktīvas (ES) 2023/2413 spēkā stāšanās brīža negaidot līdz tās transponēšanas termiņam, varētu izraudzīties paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijas, tam ir vajadzīgs laiks, kas, paredzams, būs ilgāks par laiku, kas vajadzīgs, lai izraudzītos Regulas (ES) 2022/2577 6. pantā minētās īpašās atjaunīgo energoresursu vai tīkla teritorijas. Tas ir tāpēc, ka minētais pants neprasa, lai plāna ietvaros, kurā tiek izraudzītas paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijas, iepriekš tiktu noteikti minētajām teritorijām piemēroti noteikumi par efektīviem mitigācijas pasākumiem, kas jāpieņem, lai šajās teritorijās uzstādītu atjaunīgās enerģijas stacijas un līdzās izvietotas enerģijas krātuves, un ar to netiek ieviestas īpašas procedūras, kas jāievēro šajās teritorijās. Tādēļ, lai vēl vairāk atvieglotu atjaunīgās enerģijas projektu īstenošanu pagaidu periodā, Regulas (ES) 2022/2577 6. panta piemērošana būtu jāpagarina, lai dalībvalstis varētu izraudzīties konkrētas teritorijas racionālā veidā, neskarot iespēju saskaņā ar Direktīvu (ES) 2018/2001 vienlaikus izraudzīties paātrinātas atjaunīgo energoresursu apguves teritorijas, lai nodrošinātu, ka šādas teritorijas tiek izveidotas minētajā direktīvā noteiktajā termiņā.

- (22) Direktīvā (ES) 2018/2001 ir iekļauts noteikums, kas dalībvalstīm noteiktos apstākļos dod iespēju izraudzīties teritorijas tīkla un uzkrāšanas infrastruktūrai, kas vajadzīga atjaunīgās enerģijas integrēšanai elektroenerģijas sistēmā. Ņemot vērā Regulas (ES) 2022/2577 6. panta un Direktīvas (ES) 2018/2001 15.e panta fakultatīvo raksturu, nav juridisku pretrunu riska, jo dalībvalstis var lemt, kuru noteikumu piemērot, vai pat minētās regulas piemērošanas periodā piemērot abus, lai vienlaikus identificētu dažādas tīkla zonas, attiecīgi ievērojot minētajos tiesību aktos paredzētos dažādos nosacījumus.
- (23) Piemērojami paliek arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Eiropas Ekonomikas komisijas (ANO EEK) Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (“Orhūsas konvencija”) noteikumi attiecībā uz piekļuvi informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju vērsties tiesu iestādēs vides jautājumos, it sevišķi dalībvalstu pienākumi, kas attiecas uz sabiedrības dalību un iespēju vērsties tiesā.

- (24) Enerģētiskās solidaritātes princips ir vispārīgs Savienības tiesību princips un attiecas uz visām dalībvalstīm. Īstenojot enerģētiskās solidaritātes principu, ierosinātie pasākumi paver ceļu atjaunīgās enerģijas projektu ātrākas īstenošanas ietekmes distribūcijai pāri robežām. Pasākumi attiecas uz atjaunīgās enerģijas iekārtām visās dalībvalstīs un aptver plašu projektu klāstu. Ņemot vērā, cik lielā mērā Savienības enerģijas tirgi ir integrēti, atjaunīgās enerģijas apguves pieaugumam kādā vienā dalībvalstī piegādes drošības un zemāku cenu ziņā vajadzētu būt izdevīgam arī citām dalībvalstīm. Tam būtu jāveicina atjaunīgās elektroenerģijas pārrobežu plūsmas uz vietām, kur tā visvairāk vajadzīga, un jānodrošina, ka lēti saražota atjaunīgā elektroenerģija tiek eksportēta uz dalībvalstīm, kurās elektroenerģijas ražošana ir dārgāka. Turklāt dalībvalstīs jaunuzstādītās atjaunīgās enerģijas jaudas ietekmēs kopējo gāzes pieprasījuma samazinājumu Savienībā.

- (25) Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 122. panta 1. punkts ļauj Padomei, neskarot citas Līgumos paredzētās procedūras, pēc Komisijas priekšlikuma, dalībvalstīm savstarpēji solidarizējoties, lemt par ekonomikas situācijai piemērotiem pasākumiem, jo īpaši, ja rodas nopietnas grūtības apgādē ar dažiem ražojumiem, jo īpaši enerģijas jomā. Ņemot vērā šos apsvērumus, LESD 122. panta 1. punktā aprakstīto situāciju rada steidzamā un joprojām nestabilā situācija enerģētikas jomā un neatliekamā nepieciešamība nekavējoties paātrināt atjaunīgo energoresursu apguvi kā instrumentu, lai mazinātu riskus Savienības energoapgādes drošībai un sakarā ar joprojām pastāvošo enerģijas cenu svārstīgumu. Turklāt jāņem vērā, ka tuvojas Eiropas Parlamenta pilnvaru termiņa beigas, laiks, kas vajadzīgs tiesību aktu pieņemšanai saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, kā arī tas, ka dalībvalstīm un investoriem ir nepieciešama paredzamība un juridiskā noteiktībai attiecībā uz tiesisko regulējumu. Dažu Regulas (ES) 2022/2577 noteikumu piemērošanas pagarināšana par vienu gadu un jauna noteikuma pievienošana ir nepieciešama, lai reaģētu uz pašreizējo situāciju, tāpēc ir pamatoti par šīs regulas juridisko pamatu izmantot LESD 122. panta 1. punktu.

- (26) Nepieciešamība rīkoties ir steidzama, jo Regula (ES) 2022/2577 zaudēs spēku 2024. gada 30. jūnijā, un, lai nodrošinātu investīciju lēmumu pieņemšanu un attiecīgi plānotu savus projektus, investoriem un iestādēm pēc iespējas drīzāk ir jābūt skaidrībai par tiesisko regulējumu, ko piemēros pēc tam. Tāpēc ir lietderīgi pieņemt tiesību aktu, kas minētās regulas piemērošanu pagarina dažus mēnešus pirms tās piemērošanas beigām. Turklāt, tā kā tiks iekļauts jauns noteikums, šai regulai steidzamības kārtā būtu jāstājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
- (27) Attiecīgo noteikumu piemērošana būtu jāpagarina uz laiku, un kopā ar jauno noteikumu tiem būtu jāpaliek spēkā līdz 2025. gada 30. jūnijam.
- (28) Ņemot vērā to, ka šīs regulas mērķi nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet rīcības mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionālītātes principu šajā regulā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (29) Tāpēc Regula (ES) 2022/2577 būtu attiecīgi jāgroza,

IR PIEŅĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants
Grozījumi Regulā (ES) 2022/2577

Regulu (ES) 2022/2577 groza šādi:

- 1) regulas 1. panta otro daļu aizstāj ar šādu:

“Šo regulu piemēro visiem atļauju piešķiršanas procesiem, kuru sākuma datums ir tās piemērošanas laikā, un tā neskar valstu noteikumus, kuros paredz īsākus termiņus nekā tie, kas noteikti 5. panta 1. punktā.”;

- 2) regulas 3. panta 2. punktu aizstāj ar šādu:

“2. Dalībvalstis nodrošina, ka, katrā atsevišķā gadījumā līdzsvarojot juridiskās intereses, attiecībā uz projektiem, kas atzīti par sevišķi svarīgiem sabiedrības interesēm, plānošanas un atļauju piešķiršanas procesā prioritāte tiek piešķirta atjaunīgo energoresursu ražošanas staciju un iekārtu būvniecībai un ekspluatācijai un saistītās tīkla infrastruktūras attīstībai. Līdz 2024. gada 30. jūnijam attiecībā uz sugu aizsardzību iepriekšējo teikumu piemēro tikai tad, ja un ciktāl tiek veikti piemēroti sugu saglabāšanas pasākumi, kas veicina sugu populāciju saglabāšanu vai atjaunošanu labvēlīgā saglabāšanās stāvoklī, un šim nolūkam dara pieejamus pietiekamus finanšu resursus, kā arī platības.”;

3) regulā iekļauj šādu pantu:

“3.a pants

Alternatīvu vai apmierinošu risinājumu trūkums

- “1. Novērtējot, vai nav apmierinošu alternatīvu risinājumu elektrostacijas vai iekārtas projektam enerģijas ražošanai no atjaunīgajiem energoresursiem un tās pieslēgumu tīklam Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punkta un 16. panta 1. punkta, Direktīvas 2000/60/EK 4. panta 7. punkta un Direktīvas 2009/147/EK 9. panta 1. punkta nolūkā, nosacījumu var uzskatīt par izpildītu, ja nav apmierinošu alternatīvu risinājumu, kas ļauj sasniegt to pašu attiecīgā projekta mērķi, jo īpaši attiecībā uz tādas pašas atjaunīgās enerģijas jaudas ieguvu, izmantojot to pašu energotehnoloģiju, tādā pašā vai līdzīgā laikposmā un bez ievērojami augstākām izmaksām.
2. Novērtējot, vai nav apmierinošu alternatīvu risinājumu tīkla infrastruktūras projektam, kas vajadzīga, lai elektroenerģijas sistēmā integrētu atjaunīgo enerģiju Padomes Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punkta un 16. panta 1. punkta, Direktīvas 2000/60/EK 4. panta 7. punkta un Direktīvas 2009/147/EK 9. panta 1. punkta nolūkā, šo nosacījumu var uzskatīt par izpildītu, ja nav apmierinošu alternatīvu risinājumu, kas ļauj sasniegt to pašu attiecīgā projekta mērķi tādā pašā vai līdzīgā laikposmā un bez ievērojami augstākām izmaksām.

3. Īstenojot kompensācijas pasākumus attiecībā uz projektu, kas attiecas uz atjaunīgo energoresursu ražošanas staciju vai iekārtu, un saistīto tīkla infrastruktūru, kas vajadzīga, lai atjaunīgo enerģiju integrētu elektroenerģijas sistēmā, dalībvalstis Direktīvas 92/43/EEK 6. panta 4. punkta nolūkā var atļaut šādus kompensācijas pasākumus īstenot paralēli projekta īstenošanai, ja vien nav skaidru pierādījumu, ka konkrēts projekts neatgriezeniski ietekmētu ekoloģiskos procesus, kas ir būtiski objekta struktūras un funkciju uzturēšanai, un apdraudētu *Natura 2000* tīkla vispārējo vienotību pirms kompensācijas pasākumu ieviešanas. Dalībvalstis var atļaut laika gaitā pielāgot minētos kompensācijas pasākumus atkarībā no tā, vai ir paredzama būtiska negatīva ietekme īstermiņā, vidējā termiņā vai ilgtermiņā.”;

4) regulas 5. panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

“1. Atļauju piešķiršanas process tādu atjaunīgās enerģijas projektu energoatjaunināšanai, kuri atrodas 6. pantā minētā īpašā atjaunīgo energoresursu vai tīkla teritorijā (arī to atļauju, kas saistītas ar aktīvu modernizāciju, kura vajadzīga, lai tos varētu pieslēgt tīklam), ja energoatjaunināšanas rezultātā palielinās jauda, nepārsniedz sešus mēnešus, ieskaitot ietekmes uz vidi novērtējumu veikšanu, ja to prasa attiecīgie tiesību akti.”;

5) regulas 8. pantu aizstāj ar šādu:

“8. pants

Termiņi atļauju piešķiršanas procesam atjaunīgās enerģijas elektrostaciju energoatjaunināšanai īpašās atjaunīgo energoresursu vai tīkla teritorijās, kas minētas 6. pantā

Piemērojot 5. panta 1. punktā minētos termiņus, termiņos neieskaita šādu laiku, izņemot gadījumus, kad tas sakrīt ar citiem atļauju piešķiršanas procesa administratīvajiem posmiem:

- a) laiku, kurā stacijas, to tīkla pieslēgumi un – lai nodrošinātu tīkla stabilitāti, uzticamību un drošumu, – saistītā vajadzīgā tīkla infrastruktūra tiek būvēta vai energoatjaunināta; un
- b) laiku administratīvajiem posmiem, kas vajadzīgi tīkla būtiskai modernizācijai nolūkā nodrošināt tīkla stabilitāti, tīkla uzticamību un tīkla drošumu.”;

6) regulas 10. pantam pievieno šādu daļu:

“Tomēr 1. pantu, 2. panta 1. punktu, 3. panta 2. punktu, 3.a pantu, 5. panta 1. punktu, 6. pantu un 8. pantu piemēro līdz 2025. gada 30. jūnijam.”.

2. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā nākamajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šo regulu piemēro no 2024. gada 1. jūlija.

Tomēr 1. panta 3. punktu piemēro no tās spēkā stāšanās dienas.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

....,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja*
